

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 31 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2013 жылғы 6 қыркүйек**

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2013 жылғы тамызда инфляция 0,2% (2012 жылғы тамызда – 0,3%) деңгейінде қалыптасты. Азық-түлік тауарларының бағасы өзгерген жоқ (өсуі - 0,2%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,3% (өсуі - 0,3%) өсті. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,5% (0,4%-ға) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2013 жылғы тамызда көп дәрежеде жұмыртқа - 1,8%, күріш – 1,4%, макарон өнімдері – 0,6%, қант және кондитерлік бұйымдар – 0,2% қымбаттады. Бұдан басқа, темекі бұйымдарының бағасы 1,5%-ға өсті. Жемістер мен көкөністер бағасының - 2,2%, оның ішінде қырыққабат – 7,4%, пияз – 5,1%, жарма – 0,1%, май және тоң майлар – 0,1% төмендегені тіркелді.

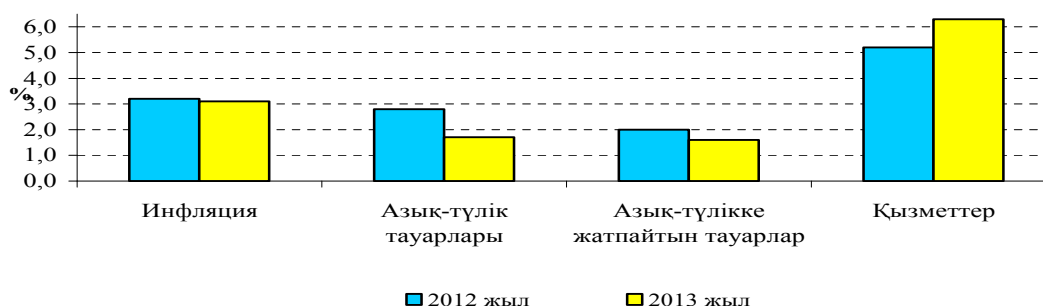
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында сырт киімнің бағасы 0,4%, аяқ киім – 0,1%, күнделікті үй заттары – 0,3%, дәрі-дәрмектер – 0,3% көтерілді. Бензиннің және дизель отынының құны 0,1%-ға көтерілді.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық саладағы қызметке ақы төлеу 0,7%-ға өсті. Бұл ретте суық су тарифтері - 4,3%, кәріз – 3,7%, қоқыс жинау – 2,1%, тұрғын үйді ұстау – 1,7% өсті. Ыстық су тарифтері 0,1% төмендеді. Бұдан басқа, өткен айда медициналық қызмет көрсету бағасы 0,3%, көлік қызметі – 0,4%, мейрамханалар мен қонақүйлердің қызметі – 0,4% көтерілді.

2012 жылғы қаңтар-тамызда инфляция 3,1% (2012 жылғы қаңтар-тамызда – 3,2%) болды. Азық-түлік тауарлары 2013 жылдың басынан 1,7% (2,8%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 1,6% (2,0%), ақылы қызмет көрсету – 6,3% (5,2%) қымбаттады (1-график).

1-график

2012 және 2013 жж. қаңтар-тамыздағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2013 жылғы тамызда инфляция жылдық көрсетуде 5,8% (2012 жылғы желтоқсанда – 6,0%) болды. Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 4,3 (5,3%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 3,1% (3,5%), ақылы қызметтер – 10,5% (9,3%) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер мен ақша агрегаттары

2013 жылғы тамызда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері ұлғайды. Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 25,9 млрд. АҚШ долл. дейін 1,5%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 8,5%-ға төмендеді). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 1,6%-ға ұлғайып, 25,3 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бері 8,7%-ға төмендеді). Ішкі валюта нарығында валютаны сатып алу, Ұлттық Банктегі Үкіметтің шоттарына валютаның келіп түсуі Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету, Ұлттық қор активтерін толықтыру бойынша операциялармен және банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуімен бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2013 жылғы тамызда 0,2%-ға төмендеді, алтындағы активтер жүргізілген операциялар және оның әлемдік нарықтарда бағасының өсуі салдарынан 7,6%-ға өсті.

2013 жылғы тамызда елдің халықаралық резервтері, жалпы алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 66,0 млрд. АҚШ долл.) 91,8 млрд. АҚШ долларына дейін 2,2%-ға өсті (жыл басынан бері 6,7%-ға өсті).

2013 жылғы тамызда ақша базасы 6,5%-ға тарылып, 2906,0 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 0,6%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 2875,5 млрд. теңгеге дейін 5,9%-ға төмендеді.

2013 жылғы шілдеде ақша массасы 11681,7 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 11,0%-ға өсті), айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1475,9 млрд. теңгеге дейін 3,1%-ға төмендеді (жыл басынан бері 3,4%-ға төмендеді), банк жүйесіндегі депозиттер 10205,8 млрд. теңгеге дейін 1,5%-ға өсті (жыл басынан бері 13,5% өсті). Ақша массасының құрылымындағы депозиттердің үлесі айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі салдарынан 2012 жылғы желтоқсандағы 85,5%-дан 2013 жылғы шілдеде 87,4%-ға дейін ұлғайды.

Ақша мультипликаторы 2013 жылғы шілдеде тіркелген ақша базасының кеңею қарқынымен салыстырғанда, ақша массасының үдемелі өсу қарқынының салдарынан 2012 жылғы желтоқсандағы 3,64-ден 2013 жылғы шілденің қорытындылары бойынша 3,76-ға дейін өсті.

3. Валюта нарығы

2013 жылғы тамызда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 152,16–153,81 теңге аралығында өзгерді. Айдың соңында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 152,81 теңге болды.

2013 жылғы тамызда қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді қоса алғанда, Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 2013 жылғы шілдемен салыстырғанда 7,4%-ға өсіп, 6,8 млрд. АҚШ долл. болды. Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 2 еседен артық өсіп, 2,9 млрд. АҚШ долл. құрады.

Жалпы алғанда, ішкі валюта нарығындағы операциялардың көлемі 24,9%-ға ұлғайып, 9,8 млрд. АҚШ долл. болды.

Ұлттық Банк валюта нарығындағы трендке сәйкес іс-әрекет жасайды: ұлттық валюта нығайған кезде шетел валютасын сатып алады және әлсіреген кезде сатады. Бұл ретте осы операциялар тек теңгенің күрт және тұрақсыздандыру ауытқуларының алдын алу үшін ғана жүргізілетінін атап көрсеткен жөн.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2013 жылғы тамызда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 7 аукцион өткізілді. Онда 12 айлық МЕККАМ (6,4 млрд. теңге және 3,6 млрд. теңге), 5 жылдық МЕОКАМ (14,8 млрд. теңге және 20,8 млрд. теңге), 6

жылдық МЕУКАМ (4,3 млрд. теңге), 7 жылдық МЕУКАМ (15,5 млрд. теңге), 12 жылдық МЕУКАМ (11,5 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік: 12 айлық МЕККАМ бойынша инфляция деңгейінен 2,70% және 2,80%, 5 жылдық МЕОКАМ бойынша – 4,04% және 5,47%, 6 жылдық МЕУКАМ бойынша – 5,70%, 7 жылдық МЕУКАМ бойынша – 5,80%, 12 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,40% құрады.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі алдыңғы аймен салыстырғанда 1,7% ұлғая отырып, 2013 жылғы тамыздың аяғында 3209,7 млрд. теңге құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. Ұлттық Банктің ноттары эмиссиясының көлемі 2013 жылғы тамызда 3,7 млрд. теңге болды.

Бұл ретте 3 айлық ноттарды орналастыру бойынша 4 аукцион (1,5 млрд. теңге 1,0 млрд. теңге, 0,7 млрд. теңге және 0,5 млрд. теңге) өткізілді. Олар бойынша тиімді кірістілік тиісінше 1,99%, 1,99%, 1,99% және 2,00% болды.

Айналыстағы ноттардың көлемі 2013 жылғы шілдемен салыстырғанда 2013 жылғы тамыздың аяғында 10,3% қысқарып, 34,0 млрд. теңге құрады.

5. Банкаралық ақша нарығы

2013 жылғы шілдеде орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2013 жылғы маусыммен салыстырғанда 7,2%-ға ұлғайып, баламасында 2 452,6 млрд. теңге болды.

Теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттердің көлемі 84,9%-ға өсті және 210,7 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 8,6%) болды. Бұл ретте теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы шілдеде 1,23%-дан 0,88%-ға дейін төмендеді.

2013 жылғы шілдеде 2013 жылғы маусыммен салыстырғанда доллармен орналастырылған депозиттердің көлемі 2,6%-ға ұлғайып, 13,9 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 86,5%) болды. Доллармен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы шілдеде 0,09% түрінде өзгеріссіз қалды.

Ресей рублімен депозиттерге орналастыру көлемі бір айда 1,7%-ға ұлғайып, 25,6 млрд. рубльді құрады (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 4,9%). Рубльмен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 5,01%-дан 5,07%-ға дейін өсті.

Еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі мардымсыз – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 0,1%.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2013 жылғы шілдеде орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 95,0%-дан 91,4%-ға дейін азайды. Шетел валютасында резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінен 94,6%-дан 90,7%-ға дейін азайды.

Ұлттық Банк банктерден тартқан депозиттердің көлемі 2013 жылғы шілдеде 2013 жылғы маусыммен салыстырғанда екі есе ұлғайып, 177,7 млрд. теңгені құрады.

6. Депозит нарығы

Депозиттік ұйымдардағы резиденттер депозиттерінің жалпы көлемі 2013 жылғы шілдеде 10 205,8 млрд. теңгеге дейін 1,5%-ға ұлғайды (жылдың басынан бастап 13,5% өсті). Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 6 539,2 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға ұлғайды (жылдың басынан бастап 16,3% өсті), жеке тұлғалардың депозиттері 3 666,7 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға ұлғайды (жылдың басынан бастап 8,7% өсті).

2013 жылғы шілдеде ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 6 254,7 млрд. теңгеге дейін 5,3%-ға артты (заңды тұлғалардың депозиттері 5,2% төмендеді, жеке

тұлғалардың депозиттері 5,3% төмендеді), шетел валютасындағы депозиттердің көлемі 3 951,1 млрд. теңгеге дейін 14,4%-ға ұлғайды (заңды тұлғалардың депозиттері 15,6% өсті, жеке тұлғалардың депозиттері 12,7% өсті). Теңгемен берілген депозиттердің үлес салмағы бір айда 65,7%-дан 61,3%-ға дейін төмендеді.

Халықтың (резидент еместерді қоса есептегенде) банктердегі салымдары 2013 жылғы шілдеде 3 701,7 млрд. теңгеге дейін 1,6%-ға ұлғайды (жылдың басынан бері 8,6%-ға өсті). Халық салымдарының құрылымында теңгедегі депозиттер 2 100,8 млрд. теңгеге дейін 5,3%-ға төмендеді, шетел валютасындағы депозиттер 1 600,9 млрд. теңгеге дейін 12,4%-ға көтерілді. Халық салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 60,9%-дан 56,8%-ға дейін төмендеді.

2013 жылғы шілдеде мерзімді депозиттер 0,9%-ға 6 648,4 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгемен депозиттер 4,1%-ға 3 981,9 млрд. теңгеге дейін төмендеді, шетел валютасымен депозиттер 9,4%-ға 2 666,5 млрд. теңгеге дейін ұлғайды.

2013 жылғы шілдеде банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 3,5% (2013 жылғы маусымда – 3,6%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 6,5% (6,8%) болды.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 2013 жылғы шілдеде 10 707,7 млрд. теңгені құрап, 1,5% (жылдың басынан бері 7,5% өскен) өсті.

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 0,2%-ға 7 535,7 млрд. теңгеге дейін (жылдың басынан бері 7,0% өскен) төмендеді, шетел валютасындағы кредит көлемі 5,9%-ға 3 172,0 млрд. теңгеге дейін (жылдың басынан бері 8,8% өскен) ұлғайды. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 71,6%-дан 70,4%-ға дейін төмендеді.

Ұзақ мерзімді кредиттеу 2013 жылғы шілдеде 8 723,8 млрд. теңгені құрап, 1,8%-ға көтерілді, қысқа мерзімді кредиттеу 0,4%-ға 1 983,9 млрд. теңгеге дейін өсті. Ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 81,3%-дан 81,5%-ға дейін ұлғайды.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 2013 жылғы шілдеде 0,9%-ға 7 386,6 млрд. теңгеге дейін, жеке тұлғаларға кредиттер 3,1%-ға 3 321,1 млрд. теңгеге дейін ұлғайған. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 30,5%-дан 31,0%-ға дейін ұлғайды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2013 жылғы шілдеде 0,9%-ға 1 459,9 млрд. теңгеге дейін (жылдың басынан бері 3,4% өскен) төмендеді, бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінің 13,6% құрайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға кредиттерінің анағұрлым айтарлықтай сомасы саудаға (жалпы көлемдегі үлесі – 19,6%), құрылысқа (13,0%), өнеркәсіпке (12,1%), көлікке (3,4%) және ауыл шаруашылығына (3,0%) тиесілі.

Банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютасында берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы шілдеде 10,4% (2013 жылғы маусымда – 10,3%), жеке тұлғаларға – 19,6% (19,5%) болды.